

УДК 355.237+316.628 (477)

Василь Георгієв,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Військова академія, м. Одеса

<https://orcid.org/0000-0003-4877-9765>**Володимир Карпенко,**

доктор філософії (освітні, педагогічні науки),

Національний університет оборони України, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-3699-353X>

DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/34-46

ПИТАННЯ МОТИВАЦІЇ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

У статті особливу увагу приділено теоретичному аналізу феномену та сучасним підходам до мотивації як невіршеного питання підготовки офіцерів у системі професійної військової освіти. Розглянуто питання особливостей мотивації офіцерів у системі професійної військової освіти. Розкрито концептуальне бачення та перспективні напрямки розвитку та удосконалення умов та способів мотивації офіцерів під час підготовки їх у системі професійної військової освіти, що дасть змогу здійснювати якісну підготовку військових фахівців. У цьому контексті у системі професійної військової освіти важливим науковим завданням є створення умов, які забезпечать підвищення мотивації офіцерів під час підготовки їх у системі професійної військової освіти у відповідності до вимог сучасності та стратегії розвитку Збройних Сил України.

Ключові слова: кар'єра офіцера; мотивація; навчання; офіцер; підготовка; професійна військова освіта; професійна діяльність; умови.

Постановка проблеми. Кар'єру офіцера у військовій сфері не слід розглядати вмотивованістю його досягти матеріальних та фінансових статків. Враховуючи особливості проходження військової служби в умовах повномасштабного вторгнення РФ на території України, які призводять до втрати як серед особового складу військових підрозділів так і серед цивільного населення, особистісна (індивідуальна) мотивація офіцерів до виконання бойових завдань є важко зрозумілим соціально та недослідженим феноменом. Мотивація неодмінно впливає на досягнення цілей військовим підрозділом та професійного розвитку офіцерів у системі професійної військової освіти. Створення необхідних умов для забезпечення якісної підготовки офіцерів у системі професійної військової освіти є одним із головних завдань для Збройних Сил України. У підготовці офіцерів у системі професійної військової освіти крім мотивації їх до навчання, вирішальним фактором залишається їхня особистісна мотивація. Сучасний механізм мотивації офіцерів у Збройних Силах України до необхідності їхнього професійного розвитку та навчання у системі професійної військової освіти недостатньо розроблений, оскільки дослідження у цьому напрямку не проводилися. Крім того, застосування застарілих форм та методів підготовки військових фахівців не дозволяє підготувати офіцерів до реалій сучасного стану проходження військової служби та необхідності навчатися продовж військової кар'єри. Саме тому, створення умов та розроблення шляхів підвищення мотивації у офіцерів спонукатиме

якісній підготовці їх у системі професійної військової освіти, що є необхідною умовою кар'єрного зростання офіцерів під час проходження військової служби [11], чим і зумовлено актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальновідомими іноземними дослідниками в області мотивації є В. Врум, С. Керолл, А. Маслоу та ін. Вітчизняними науковцями здійснено аналіз зарубіжного досвіду організаційних та педагогічних підходів щодо формування мотивації у молоді до військової служби (В. Івашковський, В. Мудрік, К. Масюченко та ін.). Вивченням мотивації до проходження військової підготовки займалися А. Бухтін, С. Герасимчук, В. Лелека, Г. Капосльоз та ін. Мотивацію та її чинники у підготовці майбутніх офіцерів розглянуто Є. Брижатим, І. Козубцовим, Т. Мацевком, Г. Федаком та ін. Проблеми розвитку професійної мотивації військовослужбовців розглядалися М. Ковалем, М. Нещадимом, В. Осьодлом, В. Ягуповим та ін. З урахуванням сучасних вимог у підготовці військових фахівців питання професійної мотивації різних силових структур Сил оборони України досліджують С. Белай, А. Головня, А. Горбенко, С. Гнезділова та ін.

Проведений А. Сірим контент-аналіз наукової літератури показав, що у теоретичному відношенні проблема мотивації військовослужбовців недостатньо розроблена. Автор звертає увагу на необхідності розроблення методики оцінки та діагностики мотивації військовослужбовців. Крім того, А. Сірий зазначив, що структура, зміст та рівні розвитку мотивації військово-професійної діяльності є необхідним напрямком наукових досліджень [15, с. 39].

На актуальності вирішення проблеми поєднання мотивації та професійної підготовки офіцерів наголошують А. Головня та С. Белай. Проведений ними аналіз досвіду провідних країн світу, щодо практичної складової систем мотивації та професійної підготовки офіцерів дав змогу виявити: “що військово-професійний розвиток офіцерів розглядається як основна детермінанта загальної спрямованості особистості” [6, с. 28].

Як зазначає І. Козубцов, у сучасній моделі підготовки офіцерів стратегічна ставка робиться на мотиваційний компонент [13, с. 112]. Автор пропонує модель яка полягає в першочерговому пріоритеті мотиваційного відбору кандидатів до вступу у вищий військовий навчальний заклад. Як зазначає автор, на сучасному етапі розвитку військової освіти та підготовки офіцерів до професійної діяльності в умовах бойових дій пов'язаних з високим ризиком для життя нагальним є покращення системи, щодо кваліфікаційного та мотиваційного відбору кандидатів на вступ до вищого військового навчального закладу. У своїй роботі особливу увагу І. Козубцов звертає на внутрішню мотивацію офіцерів яка зорієнтована на набуття (розвитку) ними стресостійкості та готовності до виконання професійних обов'язків у бойових діях та у ситуаціях невизначеності [13, с. 108].

Професійна діяльність військових передбачає виконання завдань підрозділом в екстремальних умовах з урахуванням наявності загроз життю, здоров'ю, умов працездатності, із високим рівнем психічного напруження та обсягом особистих ресурсів [20]. За таких умов професійна мотивація виступає

одночасно як процес і результат формування та розвитку професійно важливих мотивів, виникненню яких сприяють усвідомлення офіцера значущості своєї діяльності та реалізація своїх можливостей у професійному середовищі.

Погоджуємося, що в сучасних умовах розвитку професійної військової освіти слід звернути особливу увагу на необхідності формування мотиваційної системи військовослужбовців [8, с. 68], а наявність бойового досвіду у офіцерів сприяє розвитку у них позитивного ставлення до необхідності професійного розвитку, що посилюється внутрішньою мотивацією та підвищує рівень їх психологічної стійкості до військової служби [10, с. 40].

З аналізу останніх досліджень і публікацій зроблено висновок, що науковцями було сформовано два типи мотивації до професійної діяльності військового, такі як суспільний та індивідуальний. Крім того, мотивація у військовій сфері має ознаки які базуються на готовності, потребі, бажанні та примусі військовослужбовця до професійної діяльності. Щодо особливостей та умов мотивації під час підготовки офіцерів у системі професійної військової освіти та безпосередньо під час проходження військової служби на різних етапах кар'єри офіцера науковцями як проблема не розглядалася та досліджень цьому феномену у системі військової освіти не присвячено. У загальному, мотивацію військовослужбовців науковці розглядали як процес, до якого спонукають зовнішні чинники під час навчання у ВВНЗ та які направлено на результат щодо засвоєння знань та ефективної професійної діяльності.

Метою статті є визначити умови та особливості мотивації офіцерів під час підготовки їх у системі професійної військової освіти та визначити шляхи її підвищення, що дасть змогу здійснювати якісну підготовку військових фахівців.

Методи дослідження. У статті використано загальнонаукові методи аналізу літератури з досліджуваної проблеми, систематизації та узагальнення, контент-аналізу.

Виклад основного матеріалу. Звернувшись до енциклопедії практичної психології слід виділи різновиди мотивації: внутрішня та зовнішня. Зовнішня мотивація являється спонуканням або примусом іншими до діяльності особистості обставинами або стимулами. Внутрішня мотивація пов'язана зі змістом діяльності особистості та індивідуальним бажанням [4].

Кожен етап нашого життя має виражені певним чином цінності, мотиви та цілі. Однією із найважливіших умов мотивації є прагнення досягти наміченої цілі. Наприклад, у курсантів під час навчання у вищому військовому навчальному закладі мотивація пов'язана зі здачею державних іспитів, успішним завершенням навчання та отримання диплому за спеціальністю для подальшої офіцерської кар'єри. У свою чергу, під час навчання у виші когось із курсантів мотивує бажання реалізуватися як військового фахівця, іншому достатньо визнання рідними та близькими його як дорослого, самостійного та впевненого у своїх вчинках особистості, третім необхідна похвала чи фінансова винагорода. Також є категорія курсантів, мотивація до навчання яких визначається страхом не закінчити ВВНЗ та не отримати відповідний диплом який забезпечить кар'єрне зростання у Силах оборони України або, ще гірше – зазнати невдачі у реалізації свого кар'єрного зростання.

Досить обґрунтовано у своїй роботі виділяє чинники мотивації до навчання дорослої людини Л. Лук'янова та визначає їх як зовнішні (соціальні) та особистісні (індивідуальні) чинники [14, с. 3]. Погоджуємося з автором: “У дорослої людини мотивація знаходить вияв у визначенні цілей, підтриманні уваги протягом діяльності, докладанні зусиль й наполегливості в досягненні. Мотивація керує діяльністю, спонукальною причиною якої стає потреба дорослої людини, суб'єктивна ймовірність успіху, а також індивідуальна оцінка досягнень” [14, с. 2].

У своїй роботі О. Захарко зазначає: “мотивована поведінка здійснюється заради самої себе, спрямована на процес діяльності, виявляється як активність заради активності. Джерело такої поведінки знаходиться в межах виконуваної діяльності, а мотиви діяльності спрямовані на задоволення внутрішніх психологічних потреб, зокрема відчуття людиною своїх можливостей, самоствердження та підтримання значимих соціальних стосунків. Наслідками цього є, з одного боку, підвищення ефективності успішності виконання діяльності, а з іншого – зростання компетентності, саморозвиток та відчуття себе джерелом змін у навколишньому світі” [9, с. 148].

Досліджуючи питання професійної мотивації на різних рівнях (етапах) навчання військовослужбовців Є. Брижаний зробив висновок про неможливе якісне та ефективне навчання і успішної професійної діяльності без мотиваційного осередку. При цьому зауважено, що професійна мотивація має багаторівневу структуру яка характеризується ієрархічністю набуття знань, вмінь та навичок необхідних для успіху, що залежить від сили й стійкості мотивів [2, с. 25]. Автор зазначає, що мотивація до професійної діяльності офіцера проявляється по-різному і відрізняється як на різних етапах навчання так і військової кар'єри, що передбачено подальшою самореалізацією. Є. Брижаний зазначає, що саме під час підготовки офіцерів у вищих військових навчальних закладах відбувається: “усвідомленість професійного покликання, прагнення увійти у професійну спільноту, прагнення до оволодіння професійних знань”. Автор у статті переконаний, що саме під час професійної діяльності у офіцерів поглиблюються мотиви, але в залежності від рівня управління та умов проходження військової служби проходить їх зміна, з'являється задоволеність умовам служби та зростає рівень до професійної мотивації. [2, с. 24]. Крім того, професійну мотивацію як певний стан до професійної діяльності розглядає А. Горбенко [7, с. 53].

Привертає увагу дослідження мотивації фахівців екстримальних видів діяльності Н. Юр'євої. Авторка пропонує дослідження щодо мотивації як фактора професійного розвитку проводити за двома підходами: динамічного та структурного [16, с. 101]. Погоджуємося з позицією Н. Юр'євої, так як на сучасному етапі розвитку Сил оборони України та інтеграцією військової освіти до стандартів НАТО досить доречним буде узагальнення, систематизація, створення механізмів та структурно-функціональної моделі мотивації військовослужбовців, особливо офіцерського складу, з практичною реалізацією та зворотнім зв'язком. Також слід окремо виділити про необхідність формування, розвитку та підтримання мотиваційної складової у

професійній діяльності офіцерів та впровадженням у систему військової освіти на різних етапах військової кар'єри її практичної реалізації.

Досить доречним для нашого дослідження є робота І. Білецької та І. Ушакової. Ними виявлено, що для виконання професійної діяльності військовослужбовців визначальним є рівень стресостійкості, що “впливає й на рівень професійного мотивування, й на мотивацію, як зовнішню, так і внутрішню” [1, с. 318]. У своїй роботі І. Білецька та І. Ушакова звернули особливу увагу на професійну мотивацію офіцерів під час виконання бойових завдань. Як зазначено, майбутніх офіцерів готують до дій в екстремальних ситуаціях та умов коли необхідно прийняти рішення яке вплине на ефективність виконання завдань. Однак, коли офіцер опинившись в бойових (екстремальних) умовах втрачає контроль над ситуацією та не може об'єктивно оцінити її, у такому випадку багато залежить від його професійної мотивації: “він переосмислює власне життя та переглядає свої пріоритети, свої цінності та бажання” [1, с. 319].

Розглядаючи професійну підготовку офіцерського складу А. Головня та С. Белай розкрили, що для досягнень результатів у військовій кар'єрі офіцерів існує певна взаємозалежність мотивації на професійний розвиток офіцера як індивідуальну особистість, що потребує самореалізації. Також науковці обґрунтували “необхідність удосконалення систем мотивації, професійної підготовки, професійного розвитку офіцерського складу шляхом розроблення моделі мотивації та моделі професійного розвитку” [6, с. 27].

Від належного рівня мотивації у військових підрозділах залежить професійна діяльність (бойова підготовка) офіцерів. Виконання завдань в екстремальних умовах, які характеризуються небезпекою для життя вимагає від офіцера високого рівня розвитку певних індивідуально-психологічних якостей, сформованості та розвинених професійних якостей, готовності до виконання завдань за призначенням тощо [12, с. 94]. Досить слушно зазначає автор, що мотивація до військової служби повинна виражатися не тільки у задоволенні власних потреб та досягненні певних результатів, а також у: “діяльності, активності, успішності, розкритті своїх можливостей, в самоактуалізації, самореалізації своїх здібностей”, що безперечно відіграє важливу роль у процесі формування особистості військовослужбовця та розвитку його як професіонала військової справи [12, с. 94].

Поряд з розвідками досліджень щодо мотивації військовослужбовців ми звернулися безпосередньо до закордонного досвіду армій провідних країн світу. У Збройних силах Канади у підготовці офіцерів закладено принципові підходи щодо мотиваційної складової. Безпосередньою мотивацією подальшого проходження військової служби покладено на командирів (начальників) усіх рівнів. Результатом мотивації офіцерів не тільки до військової кар'єри а й до постійного професійного зростання та необхідності підвищувати свій рівень сприяє безперервному навчальному середовищу з метою передачі нових знань та розвитку навичок [18]. Також слід виділити, що мотивацією у військових підрозділах (професійному середовищі) досягають наступних результатів:

– готують офіцерів до вимог прогресивної кар'єри;

– орієнтують офіцерів та посилюють їх розуміння про необхідність військової професії;

– офіцери розвивають необхідні професійні компетентності для успішного виконання обов'язків та завдань за призначенням;

– забезпечується здатність офіцерів до критичного мислення, управління змінами, ефективного керівництва та управління ресурсами на кожному етапі військової служби;

– офіцери проходять військову службу у підрозділах протягом усієї військової кар'єри відповідно рівня професійної військової освіти та отриманої спеціалізації після навчання;

– офіцери відповідають певним вимогам до кожної посади, визначеними у відповідних специфікаціях “Військової структури зайнятості”;

– постійно підтримується та розвивається загальновійськова та професійна якість підготовки офіцерів у системі професійної військової освіти [18]. Як бачимо із вище наведеного, у Збройних силах Канади впроваджена особлива форма мотивації у військових колективах. Вона зосереджена на вихованні керівниками послідовників у військовій кар'єрі, підготовці офіцерів до реалій військової служби та необхідності бути обізнаним та готовим до виконання завдань за призначенням, при цьому необхідно бути “озброєним” новітніми знаннями. Необхідною умовою у військовій кар'єрі офіцера Збройних сил Канади передбачено саме відповідний рівень професійних знань до посади.

Після проведеного аналізу мотиваційної складової у підготовці офіцерів Збройних сил Канади у цьому контексті не можемо не звернути увагу на особливості професійної мотивації у Збройних силах США. Ще у березні 2013 року у США була опублікована програма розвитку офіцерів (The Department of the Army Pamphlet (DA PAM) 350-58). Програмою передбачено процедури які необхідні для забезпечення стандартизованого процесу з розвитку офіцерів та урахуванням потреб армії з особливостями життєво-професійних етапів військової кар'єри [17]. Аналіз підготовки у Збройних силах США дав змогу дійти висновку, що особливу увагу при підготовці офіцерів звертають на їхню внутрішню (індивідуальну) мотивацію щодо виконання завдань які пов'язані із безпосереднім управлінням, набором професійних якостей та компетентностей для вирішення військових завдань, які відповідають вимогам сьогодення з урахуванням особливостей військової служби та завдань до яких треба бути готовим [19, с. 5]. Внутрішню мотивацію у Збройних силах США розглядають як психологічну винагороду, яку військовослужбовці отримують безпосередньо від результатів своєї професійної діяльності. Теорія внутрішньої мотивації представлена чотирма типами поведінки прийняття рішень офіцерами, які визначають самоуправління: зобов'язання досягти значущої мети, вибір діяльності для досягнення цієї мети, моніторинг якості/компетентності своєї діяльності та моніторинг свого прогресу на шляху до мети (рис. 1) [19, с. 17].

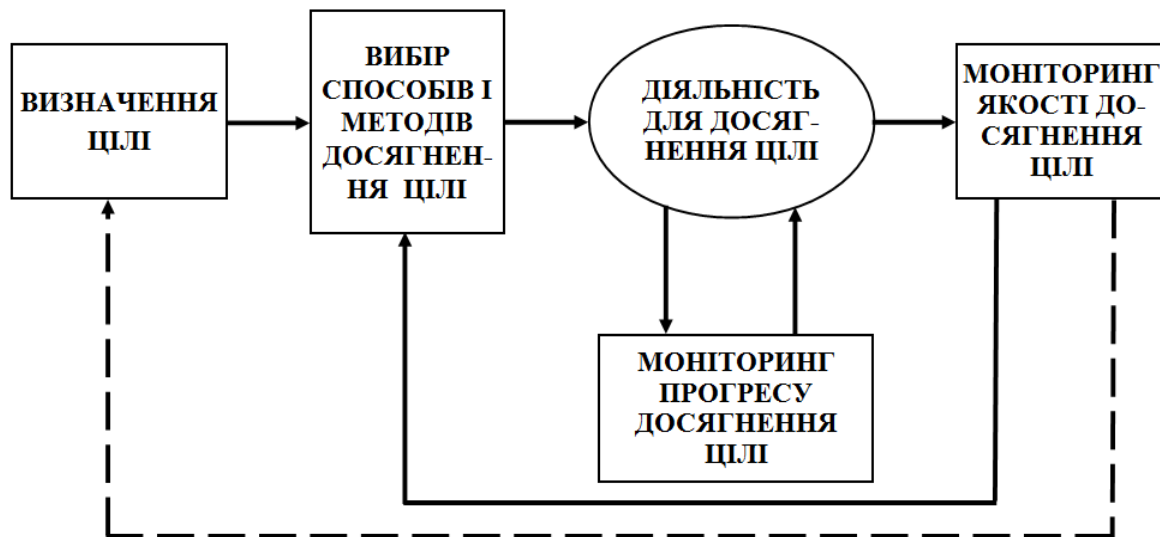

Рис. 1. Процес самоуправління (мотивації) в армії США

Визначальними факторами мотивації офіцерів до навчання є визнання необхідності свого кар'єрного зростання, професійного розвитку та самовдосконалення (самоосвіта). Раніше у роботі нами було з'ясовано, що більшість майбутнім офіцерам притаманні внутрішні соціально значущі мотиви вибору професії та середній рівень мотивації досягнення успіху. Нами було зазначено, що під час навчання у ВВНЗ необхідно більше уваги приділяти формуванню позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності офіцера [5, с. 54]. Враховуючи особливості військової служби та вище зазначене основною ідеєю у роботі закладено саме на особистісній (індивідуальній) мотивації. Провівши узагальнення розглянутого проблемного питання вирішили у своїй роботі висвітлити умови мотивації офіцерів під час підготовки їх у системі професійної військової освіти. При цьому було взято до уваги що особливого значення в оцінці мотивації офіцерів до професійної діяльності так і до підготовки їх у системі професійної військової освіти необхідно надавати сформованості та розвиненості у них, як суб'єкта військової діяльності, професійної спрямованості, ціннісних орієнтацій та прагнення до самоактуалізації [12, с. 96].

При розробленні контекстної моделі “Особливості мотивації у військовій сфері” (рис. 2) нами було враховано особливості загальноновизнаної мотиваційної складової, особливості військового середовища, необхідність до постійного удосконалення та розвитку військових фахівців, умови виконання завдань офіцерами як у повсякденній діяльності так і в бойових умовах. Крім того, аналіз наукових джерел засвідчив що виконання завдань військовими підрозділами, постійний моніторинг та контроль підлеглих, ієрархічна структура управління у військах, високий ризик загрози свого життя та оточуючих (підлеглих) спонукає до високого стресу як в умовах бойових дій так і у повсякденній діяльності. Тож нами у структурі мотивації офіцера враховано стресове середовище яке впливає на визначення способів і методів досягнення офіцерами індивідуальних і колективних цілей.

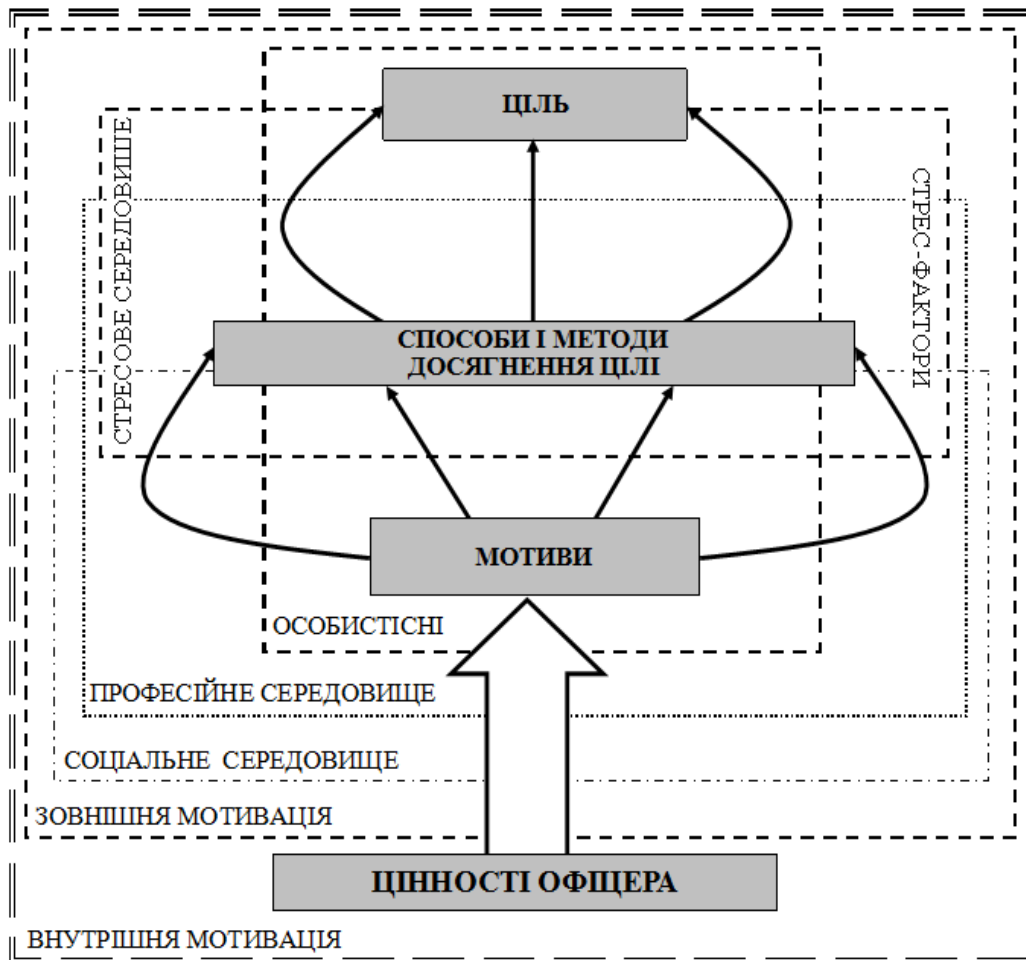

Рис. 2. Особливості мотивації у військовій сфері

У запропонованій контекстній моделі було враховано визначення мотивації Є. Брижатога, що до досягнення мети необхідно врахувати процес формування мотиву, який виникає з потреби військовослужбовця і закінчується спонуканням [3, с.41].

Крім індивідуальної (особистісної) мотивації офіцера як до професійного розвитку так і до виконання завдань за призначенням та зовнішньої (соціальної) мотивації було виокремлено мотивація професійного середовища (військового колективу). Нами вбачається, що саме середовище військового колективу найбільше мотивує до дій офіцера під час проходження ним військової служби та безпосередньо до професійного розвитку. Крім того, кар'єра офіцера залежить не лише від його індивідуальних бажань та можливостей. На кар'єрний зріст впливає також підрозділ яким безпосередньо керує офіцер на певному етапі військової служби. Таким чином, офіцер сам володіти способами впливу та методами мотивації підлеглих до постійного самовдосконалення, професійного розвитку та необхідності отримувати знання, уміння, навички та набувати професійно важливих компетентностей у системі професійної військової освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. 3 проведених

досліджень виділяємо окрему ознаку мотивації підготовки офіцерів у системі професійної військової освіти: мотивацію у професійному середовищі (військового колективу). Мотивація офіцера у професійному середовищі – це процес спонукання його до професійної діяльності за допомогою професійно-орієнтованих чинників, які об'єктивно існують або виникають у найближчому оточенні (військовий підрозділ) і вимог до професійної діяльності та умов кар'єрного зростання під час проходження військової служби. Мотивацію професійного середовища слід віднести до нематеріального задоволення офіцера. У свою чергу, за спрямованістю на досягнення цілей у професійній діяльності мотивація професійного середовища може бути позитивною та негативною. Позитивна являється тією, яка спонукає офіцера впливом зовнішніх чинників досягти намічених цілей та допомагає адаптуватися до професійного середовища а також здійснювати кореляцію визначених способів та методів досягнення цілей у військовій кар'єрі на певних етапах військової служби. Негативною мотивацією професійного середовища може бути: некомпетентність вищих керівників та байдужість їх до проходження військової служби, відсутність бажання до особистісного самовдосконалення та професійного розвитку у військовому середовищі як керівництва так і підлеглих та ін.

Неможливо виділити найбільш ефективний метод стимулювання офіцерів, особливо на різних етапах їх військової кар'єри. Адже кожен офіцер має свої особисті цінності та цілі у проходженні військової служби. Саме тому, матеріальні та нематеріальні стимули повинні взаємно доповнювати та збагачувати один одного. Складаючи програму мотивації офіцерів у системі професійної військової освіти, необхідно приймати до уваги усі особливості професійного середовища (військового колективу) та умов проходження ними військової служби. Система мотивації офіцерів до необхідності підготовки їх у системі професійної військової освіти повинна розвиватись не тільки у вищих військових навчальних закладах. Рівень мотивації до навчання у системі професійної військової освіти повинен розвиватись також на рівні військового підрозділу (військової частини), де безпосередньо проходить військову службу офіцер.

Мотивація як до навчання так і до професійного розвитку являється ключовим компонентом забезпечення професійної діяльності військовослужбовців усіх рівнів для досягнення ними цілей під час виконання завдань за призначенням. На підставі проведеного дослідження доведено, що у військовій кар'єрі визначну роль у досягненні цілей офіцера відіграють особистісні цінності та мотиви. У свою чергу саме завдяки мотивації офіцер здатен визначити способи і методи досягнення своїх цілей враховуючи особистісні мотиви, професійне, соціальне та стресове середовище. Слід зазначити, що особливістю саме досягнення цілей офіцера у військовій кар'єрі виступає професійне та стресове середовище.

Перспективи подальшої роботи щодо порушеного проблемного питання вбачаємо в уточненні структури і змісту мотивації як складової професійної діяльності офіцерів Збройних Сил України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька І., Ушакова І. Взаємозв'язок професійної мотивації офіцерів Збройних Сил України з рівнем їх стресостійкості. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10016> (дата звернення: 20.09.2023).
2. Брижатиї Є. Врахування мотиваційних чинників у структурі підготовки майбутніх офіцерів інженерних військ. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. №3 (34). С. 19–25.
3. Брижатиї Є. Мотиви та мотивація у професійній діяльності майбутнього офіцера. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №1(7). С. 38-41.
4. Внутрішня і зовнішня мотивація. *Психологіс. Енциклопедія практичної психології*. URL: http://psychologis.com.ua/vnutrennyaya_i_vneshnyaya_motivaciya.htm (дата звернення: 03.10.2023).
5. Георгієв В. Мотиваційний компонент у структурі професійної компетентності майбутніх офіцерів Високомобільних десантних військ. *Наука і освіта*. 2014. №7. С. 51–56.
6. Головня А., Белай С. Аналіз сучасного стану функціонування систем підготовки та мотивації офіцерського складу Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2022. № 4 (83). С. 27–33.
7. Горбенко А. Стан готовності професійної мотивації офіцерів органів охорони державного кордону до оперативно-службової діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Педагогіка, соціальна робота”*. 2012. Вип. 25. С. 53–56.
8. Гром В. А., Георгадзе О. А., Якіменко І. В. Методичний підхід до оцінювання рівня мотивації військовослужбовців Збройних Сил України. *Збірник наукових праць Центру воєн.-стратег. дослідж. Нац. ун-ту оборони України ім. Івана Черняхівського*. 2016. № 2 (57). С. 67–70.
9. Захарко О. Внутрішня мотивація як психологічний феномен. *Соціогуманітарні проблеми людини*, 2008. №3. С. 143–149.
10. Калиняк О. Т., Прихід М. С. Мотиваційні аспекти військової служби за контрактом в умовах воєнного конфлікту в сучасній Україні. *Вісник Львівського ун-ту*. 2018. Вип. 12. С. 32–47.
11. Кар'єра військового залежатиме від рівня здобутої професійної військової освіти. URL: <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=60709> (дата звернення 14.10.2023).
12. Ковальчук О. П. Емпіричне дослідження професійної мотивації офіцерів Повітряних сил Збройних Сил України. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 13. С. 93–103.
13. Козубцов І. Модель професійної підготовки офіцерів сектору безпеки та оборони у мотиваційному вимірі. *Військова освіта*, 2023. № 1(47). С. 108–122.
14. Лук'янова Л. Чинники мотивації навчання дорослої людини. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/7671/1/%D0%A7%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf> (дата звернення: 20.10.2023).
15. Сірий А. Мотивація військово-професійної діяльності військовослужбовців за контрактом, її психологічна структура та методика дослідження. *Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 2015. № 2(33). С. 39–43.
16. Юр'єва Н. Особливості мотивації військовослужбовців до проходження військової служби: систематизація досліджень. *Честь і закон*. 2020 № 4 (75). С. 96–105.
17. Army Leader Development Program. URL: <https://www.army.mil/standto/archive/2013/04/15/#:~:text=Army%20Regulation%20350-1%2C%20Army%20Training%20and%20Leader%20Development%2C,to%20provide%20visibility%20and%20guidance%20on%20LD%20efforts> (дата звернення: 16.10.2023).

18. Canadian Armed Forces professional development framework. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/benefits-military/education-training/professional-development/framework.html> (дата зверення: 12.09.2023).
19. Kenneth T., Jansen E. Intrinsic motivation in the military: models and strategic importance. Monterey, California. Naval Postgraduate School. September 1996. 35 p.
20. Prykhodko I. Features of the Motivation of Specialists for the Professional Activity in Special Conditions International. Journal of Education and Science. 2018. 1(3-4). 35. DOI:10.26697/ijes.2018.3-4.24 (дата звернення: 30.09.2023).

REFERENCES

1. Bilets'ka I., Ushakova I. Vzayemozv'yazok profesiynoyi motyvatsiyi ofitseriv Zbroynykh syl Ukrainy z rivnem yikh stresostiykosti. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10016> (data zvernennya: 20.09.2023).
2. Bryzhatyy YE. Vrakhuvannya motyvatsiynykh chynnykiv u strukturi pidhotovky maybutnikh ofitseriv inzhenernykh viys'k. Visnyk Natsional'noho universytetu oborony Ukrainy. 2013. №3 (34). S. 19–25.
3. Bryzhatyy YE. Motyvy ta motyvatsiya u profesiyniy diyal'nosti maybutn'oho ofitsera. Zbirnyk naukovykh prats' Khmel'nyts'koho instytutu sotsial'nykh tekhnolohiy Universytetu «Ukrayina». 2013. №1(7). S. 38-41.
4. Vnutrishnya i zovnishnya motyvatsiya. Psykholohis. Entsyklopetsiya praktychnoyi psykholohiyi. URL: http://psychologis.com.ua/vnutrennyaya_i_vneshnyaya_motivaciya.htm (data zvernennya: 03.10.2023).
5. Heorhiyev V. Motyvatsiyyny komponent u strukturi profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh ofitseriv Vysokomobil'nykh desantnykh viys'k. Nauka i osvita. 2014. №7. S. 51–56.
6. Holovnya A., Byelay S. Analiz suchasnoho stanu funktsionuvannya system pidhotovky ta motyvatsiyi ofitseriv'koho skladu Natsional'noyi hvardiyi Ukrainy. Chest' i zakon. 2022. № 4 (83). S. 27–33.
7. Horbenko A. Stan hotovnosti profesiynoyi motyvatsiyi ofitseriv orhaniv okhorony derzhavnogo kordonu do operativno-sluzhbovoyi diyal'nosti. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya "Pedagogika, sotsial'na robota". 2012. Vyp. 25. S. 53–56.
8. Hrom V. A., Heorhadze O. A., Yakimenko I. V. Metodychnyy pidkhid do otsinyuvannya rivnya motyvatsiyi viys'kovosluzhbovtiv Zbroynykh Syl Ukrainy. Zbirnyk naukovykh prats' Tsentru voyen.-strateh. doslidzh. Nats. un-tu oborony Ukrainy im. Ivana Chernyakhovs'koho. 2016. № 2 (57). S. 67–70.
9. Zakharko O. Vnutrishnya motyvatsiya yak psykholohichnyy fenomen. Sotsiohumanitarni problemy lyudyny, 2008. №3. S. 143–149.
10. Kalynyak O. T., Prykhid M. S. Motyvatsiyini aspekty viys'kovoyi sluzhby za kontraktom v umovakh voyennoho konfliktu v suchasniy Ukraini. Visnyk L'vivs'koho un-tu. 2018. Vyp. 12. S. 32–47.
11. Kar'yera viys'kovoho zalezhatyme vid rivnya zdotoyi profesiynoyi viys'kovoyi osvity. URL: <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=60709> (data zvernennya 14.10.2023).
12. Koval'chuk O. P. Empirychnе doslidzhennya profesiynoyi motyvatsiyi ofitseriv Povitryanykh syl Zbroynykh Syl Ukrainy. Problemy ekstremal'noyi ta kryzovoyi psykholohiyi. 2013. Vyp. 13. S. 93–103.
13. Kozubtsov I. Model' profesiynoyi pidhotovky ofitseriv sektoru bezpeky ta oborony u motyvatsiynomu vymiri. Viys'kova osvita, 2023. № 1(47). S. 108–122.
14. Luk'yanova L. Chynnyky motyvatsiyi navchannya dorosloyi lyudyny. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/7671/1/%D0%A7%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf> (data zvernennya: 20.10.2023).
15. Siry A. Motyvatsiya viys'kovo-profesiynoyi diyal'nosti viys'kovosluzhbovtiv za

kontraktom, yiyi psykhologichna struktura ta metodyka doslidzhennya. Visnyk Kyyivs'koho Natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viys'kovo-spetsial'ni nauky, 2015. № 2(33).S. 39–43.

16. Yur'yeva N. Osoblyvosti motyvatsiyi viys'kovosluzhbovtziv do prokhdzhennya viys'kovoyi sluzhby: systematyzatsiya doslidzhen'. Chest' i zakon. 2020 № 4 (75). S. 96–105.

17. Army Leader Development Program. URL: <https://www.army.mil/standto/archive/2013/04/15/#:~:text=Army%20Regulation%20350-1%2C%20Army%20Training%20and%20Leader%20Development%2C,to%20provide%20visibility%20and%20guidance%20on%20LD%20efforts> (data zvernennya: 16.10.2023).

18. Canadian Armed Forces professional development framework. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/benefits-military/education-training/professional-development/framework.html> (data zvernennya: 12.09.2023).

19. Kenneth T., Jansen E. Intrinsic motivation in the military: models and strategic importance. Monterey, California. Naval Postgraduate School. September 1996. 35 p.

20. Prykhodko I. Features of the Motivation of Specialists for the Professional Activity in Special Conditions International. Journal of Education and Science. 2018. 1(3-4). 35. DOI:10.26697/ijes.2018.3-4.24 (data zvernennya: 30.09.2023).

SUMMARY

Vasyl Heorhiiev,

Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor
Military academy (Odesa)

Volodymyr Karpenko,

PhD (Pedagogical Sciences)
National Defence University of Ukraine

THE MOTIVATION ISSUE DURING OFFICERS' TRAINING WITHIN THE PROFESSIONAL MILITARY EDUCATION SYSTEM

In the article, special attention is paid to the theoretical analysis of the phenomenon and modern approaches to motivation as an unresolved issue of officer training in the system of professional military education. The conceptual vision and prospective directions of development and improvement of the conditions and methods of motivating officers during their training in the system of professional military education have been revealed, which will make it possible to carry out high-quality training of military specialists.

Introduction. Pursuing a military officer's career should be motivated by more than just the prospect of attaining material and financial wealth. In the professional military education system for training officers, while external motivations to study are useful, the officers' own internal motivation and ambition remain more decisive factors to succeed. The current mechanisms for motivating officers in the Armed Forces of Ukraine toward professional development and continued training are underdeveloped, as there has been insufficient research conducted to inform and enhance motivational strategies within the professional military education system.

The purpose of the article is to determine the conditions and features of the the officers' motivation during their training in the system of professional military education and to determine ways to improve it, which will make it possible to provide high-quality training of military specialists.

Methods. The article uses general scientific methods of literature analysis on the researched problem, systematization and generalization, content analysis.

Result. It was determened that the main factors of officers' motivation to pursue ongoing education are recognizing the necessity of continuous career development, acquiring advanced professional skills, and dedicating themselves to self-improvement. After examining this

problematic issue, we decided in our paper to highlight the factors impacting officers' motivation during their training within the professional military education system.

Originality. *Our research revealed a distinct motivational feature within the professional military education system regarding officer training: the influence of the professional environment and military collective on motivation levels.*

Conclusion. *Through our conducted research, we have identified a distinct motivational characteristic in the training of officers within the system of professional military education: motivation in the professional environment (military team).*

Key words: *career of an officer; motivation; teaching; officer; preparation; professional military education; professional activity; conditions.*